

26.5.2026

VN/7002/2026
VN/7002/2026-MMM-2

Ruokavirasto

Viite: Asetus valtion talousarviosta (1243/1992) 66 i §

Maa- ja metsätalousministeriön kannanotto Ruokaviraston vuoden 2025 tilinpäätöksestä

Maa- ja metsätalousministeriön (ministeriö) kannanotto Ruokaviraston toiminnasta perustuu Ruokaviraston vuoden 2025 tilinpäätösasiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2025 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella Ruokaviraston vuoden 2025 tilinpäätökseen seuraavaa:

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Ruokavirasto tuki toiminnallaan hyvin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista, erityisesti maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden politiikkasektoreilla. Viraston toiminta tuki myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Toimintavuonna virasto onnistui vakauttamaan taloudelliset haasteet vuoden 2024 sopeuttamistoi-
mien jälkeen. Henkilöresurssien vähenemisestä ja säästöistä huolimatta Ruokavirasto selvisi hyvin ja toiminta on ollut pääosin hyvää. Tämän lisäksi toimintaan vaikuttivat edelleen myös toimintaympäristössä pitkään vaikuttaneet häiriötilanteet (kuten Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ja Lähi-idän konfliktit) ja yleinen turvallisuustilanne, eräät elintarvike- ja rehuketjun häiriötilanteet sekä EU:n yhteisen maatalouspolitiikan strategiakauden (CAP-suunnitelmakausi 2023—2027) toimeenpanon jatkuminen. Priorisoimalla tehtäviä Ruokavirasto pystyi hoitamaan maaseutuhallinnon sekä elintarviket-
jun turvallisuuden ja laadun varmistamisen keskeiset tehtävät ja varmisti näin osaltaan huoltovar-
muutta ja ruokaturvaa. Viraston työllä oli tärkeä yhteiskunnallinen merkitys myös viennin edistämi-
sessä, harmaan talouden torjunnassa sekä eläintautien, kasvintuhoojien ja antibioottiresistenssin
torjunnassa, joskin priorisointia jouduttiin tekemään resurssien supistuessa.

Ruokaviraston toiminta oli organisoitu linjoihin ja toimintakokonaisuuksiin, joiden mukaisesti alla on kuvattu vuoden 2025 tulostavoitteiden toteutumista.

Maaseutulinja: Virasto toteutti hyvin vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukyvyn pa-
rantamiseksi sekä yhteiskunnan vahvistamiseksi asetetut tavoitteet monipuolisen yritystoiminnan,
menestyvän maaseudun, monipaikkaisuuden ja verkostojen avulla. Tukihaut avautuivat suunnitel-
luissa aikatauluissa ja tukiin liittyneet tarkastukset ja maksatukset myös toteutuivat suunnitellusti.
Siirryttiin kokonaan sähköiseen tukihakuun. Ruokavirasto valmistautui Manner-Suomen maaseudun
kehittämishojelman 2014–2022 sulkemiseen muun muassa ohjeistamalla välittäviä elimiä toimeen-
panon loppuun saattamisessa.

CAP-suunnitelmakaudelle 2023—2027 kohdistuvat komission vaatimukset, kuten pinta-alamonito-
roinnin kohdentamisen edelleen laajentaminen ja vaatimukset epäselvien tapausten

Postiosoite

Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite

Hallituskatu 3 A
Helsinki

Puhelin

0295 16001
+358 295 16001

Faksi

s-posti, internet

kirjaamo.mmm@gov.fi

PL 30
00023 Valtioneuvosto

selvityspyynnöistä, jotka vaativat GT-kuvan toimittamista, on ollut resursseja vaativaa. Järjestelmät on kuitenkin pystytty rakentamaan toimintakuntoisiksi. Tämä on edellyttänyt vahvaa priorisointia, mikä on toisaalta lisännyt kumulatiivisesti odottamaan jäänyttä kehittämistyötä ja toisaalta vaikuttanut ennestään kuormittuneen henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin.

Komission ja todentamisviranomaisen edellyttämien raporttien määrä on ollut merkittävä ja suurta työpanosta vaativa. Todentamisviranomaisen raportin mukaan maksajaviraston sisäisen valvonnan järjestelmä toimi hyvin, ja maksajaviraston akkreditointikriteerit täyttyivät. Lisäksi todentamisviranomaisen teki eräitä substanssi-interventioita koskevia havaintoja, joiden käsittely on vielä kesken. Maksajaviraston tulee tarkastella havaintoja ja niistä annettuja suosituksia kokonaisuutena kuluvan varainhoitovuoden aikana ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Todentamisviranomaisen hyvin yksityiskohtaisten havaintojen edellyttämien korjaustoimien toteuttaminen on ollut ja tulee olemaan jatkuva haaste. Tuenhakijoiden palaute korjaustoimien velvoitteista sekä laajoista selvitysvelvoitteista GT-kuvien tulee kohdistumaan näidenkin toimien osalta Ruokavirastoon, jossa tyytymättömyys EUrakenteista johtuvasta valvonnan kerroksellisuudesta ja yksityiskohtaisuudesta joudutaan ottamaan vastaan.

Ruokavirasto on toiminut aktiivisesti ja aloitteellisesti sellaisten säädösten yksinkertaistamisesitysten esittäjänä, joilla olisi muun muassa kustannusvaikutuksia vähentävää merkitystä. Pinta-ala- ja eläintukien puolella toimeenpanon palaute säädösten kehittämiseksi on ollut ensiarvoisen tärkeää.

Maaseutuverkoston toiminta oli vireää ja maaseudun paikallista toimintaa edistettiin aktiivisesti. Virasto jatkoi edelleen menestyksellisesti vähävaraisten ruoka-avun ohjelmaa (ESR+).

Elintarvikeketjulinja: Virastolle asetetut tavoitteet vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyyn paranemiseksi toteutuivat hyvin. Eläintautitilanne, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus sekä kasvinterveys säilyivät hyvällä tasolla. Muiden maiden tilanne, kuten Virossa leviävä afrikkalainen sikarutto ja muissa jäsenmaissa levinnyt sinikielitauti, edellyttivät toimia myös Suomessa. Varautumista niin eläintauteihin kuin kasvintuhoojiin parannettiin. Elintarviketurvallisuuden taso säilyi hyvänä, kuten myös eläinten hyvinvoinnin ja mikrobilääkeresistenssin tila. Vuonna 2023 turkiseläimissä esiintynyt lintuinfluenssa työllisti jossain määrin edelleen ja korvauksia tuotannonmenetyksistä maksettiin tarhoille eläinlääkintähuoltomäärärahoista vuonna 2025 noin 1,2 miljoonaa euroa. Ruokavirasto on kehittänyt lihan tarkastusta onnistuneesti. Erityisesti kiitetään osallistumisesta visuaalista lihan tarkastusta koskevaan hankkeeseen. Työ jatkuu seuraavina vuosina. Uuden lainsäädännön edellyttämä muiden viranomaisten ja toimijoiden ohjeistaminen ja kouluttaminen jatkuivat. Kyberturvallisuuslain (NIS2) ja häiriönsietokykyain (CER) edellyttämien velvoitteiden toimeenpano käynnistettiin, NATO:n tuomien velvoitteiden suunnittelua ja toimeenpanoa jatkettiin. Salmonellarahaston käyttöönoton valmistelu ei edennyt aikataulussa.

Elintarvikkeiden ja muiden maataloustuotteiden viennin edistäminen oli aktiivista. Elintarvikkeita vietiin hieman enemmän kuin aiempina vuosina, noin 2,4 miljardin arvosta, ja uusia vientimarkkinoita saatiin avattua. Myös yritykset ovat kiitelleet sujuvasti hoidetuista ruokaviennin lupapalveluista.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirto aluehallintovirastosta Ruokavirastoon onnistui hyvin. Siirron valmistelu työllisti virastoa paljon ja edellytti muutoksia moniin eri tietojärjestelmiin sekä viiden uuden toimipisteen perustamista.

Ruokavirasto osallistui aktiivisesti metsäkatoasetuksen kansallisen lainsäädännön valmisteluun ja panosti vahvasti toimijoille suunnattuun viestintään.

Laboratorio- ja tutkimuslinja: Vaatimusten mukaisia diagnostiikka- ja analyysipalveluja on ollut riittävästi saatavilla ja keskeisistä tutkimuksista 85 % on suoritettu tavoiteajassa. Laboratorio-, tutkimus- ja riskinarviointitoimintaa kehitettiin ja toiminta tuki vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Molekyylibiologisia menetelmiä yhtenäistettiin automaation lisäämiseksi ja kokogenomisekvensoinnin hyödyntämistä tutkimuksissa tehostettiin. Monijäämämenetelmien kehitystä kemiallisessa analytiikassa jatkettiin.

Viraston osallistuminen kansainväliseen ja pohjoismaiseen työhön sekä vaikuttamiseen EU-tasolla on vähentynyt aiemmasta todennäköisesti säästösyistä. Sitä ei voida pitää riittävänä muun muassa elintarviketurvallisuuden näkökulmasta. Olisi tärkeää saada viraston asiantuntemus mukaan nykyistä tehokkaammin Suomen kantojen muodostukseen.

Tutkimusta tehtiin strategisesti tärkeillä tehtäväalueilla. Tieteellisesti referoitujen julkaisujen määrä (36 kpl) laski hieman edelliseen vuoteen nähden (45 kpl). Myös muiden julkaisujen määrä säilyi hyvällä tasolla. Ulkopuolisen tutkimusrahoituksen (UPR) tulototeuma, erityisesti EU-rahoitus, kasvoi ja oli viraston historian suurin.

Ministeriön kannanotto

- Ruokavirasto on toteuttanut vuoden 2025 tulossopimuksessa sovittuja toimenpiteitä ja tukenut toiminnallaan hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita hyvin.
- Maksajavirastotehtäville asetetut tavoitteet sekä tavoitteet ruokajärjestelmän kilpailukyvyyn ja kannattavuuden, luonnonvaratalouden toimintaedellytysten, markkinoiden vakaan toiminnan, sekä maaseudun elinvoimaisuuden ja maaseutuverkostojen toiminnan turvaamiseksi saavutettiin toimintaympäristön epävarmuuksista huolimatta.
- Ministeriö pitää tärkeänä, että virasto haasteellisessa toimintaympäristössä on pystynyt toteuttamaan viljelijätukien maksatukset ennalta ilmoittamassaan aikataulussa ja myös maaseudun kehittämistukien toimeenpanossa onnistuttiin etenemään.
- Ruokaviraston tulee huolehtia siitä, että hallitusohjelman tavoitteisiin sisältyvän salmonellarahaston toiminnassa välttämättömät järjestelmät ovat käyttöön otettavissa lain mukaisessa aikataulussa.
- Vuoden 2023 turkiseläinten lintuinfluenssaepidemian yhteydessä tunnistettiin rehuvalvontaan ja sivutuotteiden tuonnin valvontaan liittyviä riskejä. Viraston tulisi kiinnittää jatkossa lisää huomiota luokan 3 teurassivutuotteiden tuonnin valvontaan, sillä tuonti muodostaa riskin eläintautien leviämiseksi Suomeen.
- Kasvintuhoojien valmiussuunnitelmat kannustetaan saattamaan valmiiksi mahdollisimman pian ja julkaisemaan verkkosivuilla. Tavoite sisältyy myös komission tarkastusmatkan suosituksiin.
- Eläintautiriskit lähialueillamme edellyttävät suurempaa panostusta varautumisen kehittämiseen ja valmiussuunnitelmien (ml. toimintaohjeet) päivittämiseen. Aiempien epidemioiden sekä valmiusharjoitusten havainnot ja palaute tulisi sisällyttää toimintaohjeisiin.
- Ruokavirasto on ollut tärkeässä roolissa monen EU:lta tulleen säädösesityksen kuten ennallistamisasetuksen ja metsäkatoasetuksen kansallisen toimeenpanon suunnittelussa. Ruokaviraston toimittamat erilaiset materiaalit ovat olleet ensiarvoisen tärkeitä.
- Ruokaviraston osallistuminen maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuteen, erityisesti seurantatietojen tuottamisen osalta, on välttämätöntä.
- EU:n yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmän toimeenpanon osalta toivotaan tehostamista. Viraston tehtäväksi on säädetty määrätä hallinnollisia sanktioita yhteisen kalastuspolitiikan vastaisista teoista. Taulukoiden mukaan vuonna 2025 Ruokavirastoon on toimitettu käsiteltäväksi 163 rikkomusepäilyä, ja vain 8 tapaukseen on tehty päätös. Taulukoissa ei myöskään näy aiempina vuosina käsittelemättä jääneet, mikä kasvattaa käsittelyä ja päätöstä odottavien rikkomusepäilyjen määrää. Seuraamuspäätösten viivästyminen on merkittävä oikeusturvaongelma rikkomuksesta epäillyille toimijoille.
- Metsätalouden tukien takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 89 kpl ja 19 päätöstä, joissa todettiin, että perusteita tuen takaisinperinnälle ei ole. Taulukossa on kuitenkin esitetty vain vuoden 2025 tiedot (uusia esityksiä 103 kappaletta), jolloin päätösten määrästä ei saa kokonaiskuvaa.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Ruokaviraston talouden ja toiminnan sopeuttamisessa on edelleen haasteita ja käynnistetyt toiminnan sopeuttamistoimet jatkuivat edelleen. Virasto on kyennyt kuitenkin hoitamaan kriittiset tehtävänsä. Viraston mukaan toimintaan kohdistuneet haitat ilmenivät lähinnä viiveinä ja vaikutukset asiakaskuntaan jäivät suhteellisen vähäisiksi. Tulorahoitusta vahvistettiin muun muassa maksullisen toiminnan osalta. Virasto haki säästöjä myös toimitiloista.

Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha kasvoi vajaa 6 miljoonaa euroa edellisvuodesta (12,6 miljoonaa euroa vuonna 2023) ollen yhteensä 18,5 miljoonaa euroa. Siirtyvän määrärahan voidaan katsoa käytännössä olevan kokonaisuudessaan sidottu viraston tuottavuusohjelman toimeenpanoon, uusiin EU:sta tuleviin ja kansallisesta lainsäädännöstä aiheutuviin lisätehtäviin, hallitusohjelman toimeenpanon edellyttämiin välttämättömiin lisäresursointeihin, tietojärjestelmien kehittämiseen, ylläpitoon ja korjausvelan purkuun sekä tulorahoitusriskiin varautumiseen ja toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua tukevaan joustovaraan.

Eryteisesti valtionhallinnon kasvaneiden säästötavoitteidenkin vuoksi viraston tulee edelleen jatkaa sopeuttamistoimia ja varmistua siitä, että siirtyvä määräraha on tulevina vuosina tasolla, joka turvaa toiminnan häiriöttömän jatkuvuuden. Sopeuttamistarvetta kasvattaa muun muassa tietojärjestelmien ylläpitomenojen voimakas kasvu ja korjausvelan purku, CAP-suunnitelmakauden 2023—2027 vaatimukset tietojärjestelmille ja muulle toimeenpanolle sekä uusien EU-tehtävien (metsäkatoasetus, NIS2- ja CER-direktiivit) toimeenpano.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus säilyi vuoden 2024 tasolla ollen 89 % (hintatuen jälkeen). Julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus aleni ollen 91 % (94 %). Tilinpäätöksen mukaan työaikaa käytettiin vuonna 2025 enemmän maksulliseen julkisoikeudelliseen toimintaan kuin vuonna 2024, joka lisäsi julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan sekä erillis- että yhteiskustannuksia. Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus parani ja oli 74 % (55 %) ilman hintatukea. Viraston mukaan kasvu johtui erityislakien perusteella vuodesta 2025 alkaen laskelmissa huomioon otetuista suoritteista. Hintatukeen oli osoitettu 0,8 milj. euroa maksullisten eläintautitutkimusten, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja, hintojen alentamiseen.

Ruokavirasto jatkaa edelleen maksullisen toiminnan alijäämäisyyden korjaamiseksi tehtäviä toimenpiteitä maksullisen toiminnan kannattavuuden parantamiseksi. Aluehallintovirastoista siirtyvän maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta voidaan kuitenkin tarkastella vasta vuoden 2026 toteumatietojen perusteella vuonna 2027. Siten tietoja on mahdollista täysimääräisesti hyödyntää vasta vuotta 2028 koskevassa maksuasetuksessa. Voimassa olevaan maksuasetukseen saatu lausuntopalaute soveltuvin osin ja niissä olleiden ehdotusten mahdollinen vaikutus toiminnan kehittämiseen on hyvää ottaa huomioon.

Virasto arvioi, että toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet toteutuivat hyvin toteutumistasen ollessa 95 %. Kaikille tulostavoitteille asetettujen toimenpiteiden arvioitiin myös toteutuneen hyvin, 93 %:sti.

Ministeriön kannanotto

- **Virasto saavutti haasteellisessa tilanteessa pääosin sille asetetut toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet.**
- **Viraston tulee noudattaa suunnitelmallista ja tarkkaa taloudenpitoa sekä toteuttaa vuoden 2026 tulossopimuksen yhteydessä laadittua sopeuttamissuunnitelmaa ja ottaa toiminnassa lisäksi huomioon hallituksen kehysriihessä kohdistamat säästöt.**
- **Ruokaviraston tulee jatkaa maksullisen toiminnan kehittämistä edelleen ottaen huomioon aluehallintovirastoista siirtyneet ympäristöterveydenhuollon maksulliset suoritteet sekä seurata yhdessä ministeriön kanssa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden kehittymistä, ml. kuntien eläinlääkintähuollon korvausten perusteet. Seurannasta saadut tiedot pyritään ottamaan huomioon 1.1.2027 alkaen sovellettavan maksuasetuksen valmistelussa.**
- **Viraston tulee prosessien ja toimintatapojen kehittämisellä sekä digitalisaation, uuden teknologian, tekoälyn ja tietojärjestelmien hyödyntämisellä etsiä keinoja, joilla pyritään alentamaan kustannustasoa ja vähentämään hintojen korotuspainetta. Yleiskustannusten alentamiseen vaikuttavat myös esimerkiksi toimitilojen käyttöasteen tehostaminen sekä yhteiskäyttö muiden virastojen kanssa.**
- **Ministeriö pitää tärkeänä Ruokaviraston strategian mukaisista kehittämishankkeista ylläpidettävää ajantasaista kehittämissalkkua ja siihen liittyvää seurantaa sovitulla menettelyllä. Tämä mahdollistaisi prosessien ja tietojärjestelmäsioiden paremman vuosittaisen aikataulutuksen ja integroimisen osaksi vuotuista tulossopimusvalmistelua. Myös tietojärjestelmien ylläpidon taloudellista tehokkuutta tulisi pyrkiä parantamaan.**
- **Eräiden tietojärjestelmähankkeiden etenemisessä on ollut haasteita. Ministeriö pitää tärkeänä, että virasto aktiivisesti ja ennakoivasti pyrkii varmistamaan hankkeiden suunnitelmallisen etenemisen.**

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Toimintaympäristön haasteista huolimatta virasto arvioi pystyneensä toteuttamaan suunnitellusti ruokaketjun valvonnan yhtenäistämistä, pinta-ala ja eläintukien hakuja ja -maksuja, maaseuturahaston hanke-, yritys- ja rakennetukien hallinnointijärjestelmää sekä eläintautien ja kasvintuhojen diagnostiikka- ja laboratoriopalveluja koskevat palvelulupauksensa. Asiakkaita ja kumppaneita otettiin mukaan toiminnan kehittämisen ja heiltä kerättyjä tietoja käytettiin hyödyksi strategiaprosessissa. Palvelumuotoilua edistettiin asiakaskeskeisen kehittämisen mallin avulla.

Elintarviketurvallisuuteen liittyvien laboratoriotutkimusten ja valvonnan toimenpiteiden määrä väheni edellisvuoteen nähden. Valvonnan toimenpiteiden määrä kasvoi lukumäärällisesti kasvintuotannon valvonnassa. Kasvintuotannossa suoritteiden laskentatapa kuitenkin muuttui ja suoritteisiin otettiin mukaan muiden sektoreiden tapaan tarkastusten lisäksi muun muassa todistukset, luvat ja päätökset. Näin ollen luku ei ole vertailukelpoinen aiempien vuosien kanssa.

Ruokaviraston palvelujen asiakaskokemusta ja -tyytyväisyyttä voidaan pitää edelleen hyvänä palvelutyytyväisyyttä selvittävien pikapalautekyselyjen tulosten valossa, sillä niiden palvelutyytyväisyydeksi

hieman kasvoi (3,32) edellisvuoteen nähden (3,22) (asteikolla 1–4). Vuonna 2025 toteutettiin maati-
lojen asiakastytyväisyyskysely, jossa maaseutuhallinnon toiminnalle annettu kokonaisarvosana
(2,87) oli hieman alempi kuin vuonna 2022 tehdyssä vastaavassa kyselyssä (2,96).

Viraston toimintakertomuksessa on esitetty monipuoliset tiedot suoritteiden määristä, palvelukyvyistä
sekä toiminnan arvioinneista ja EU-toimielinten tarkastuksista.

Ministeriön kannanotto

- **Ulkoisen toimintaympäristön epävakaus korostaa tietoturvallisen toiminnan ja digitur-
vallisten tietojärjestelmien merkitystä. Ministeriö pitää tärkeänä, että viraston digi-
taalisen turvallisuuden hallintajärjestelmä ja keskeiset tietojärjestelmät on arvioitu ja
todettu vaatimusten mukaiseksi. Tietoriskien hallinnan jatkuva parantaminen on
muuttuneessa toimintaympäristössä erityisen tärkeää. Jatkossa tilinpäätöskertomuk-
sessa olisi hyvä kuvata tarkemmin viraston tekemiä laadunhallintatoimenpiteitä (mui-
takin kuin asiakastytyväisyyskysely) sekä kertoa mahdollisen ulkopuolisen arvioijan,
kuten todentamisviranomaisen tai EU:n komission havainnoista toiminnan laatuun
liittyen.**

d) Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Viraston henkilöstömäärän laski 943 henkilötyövuoteen (htv) (970 htv vuonna 2024). Henkilöstökulut
säilyivät kuitenkin edellisvuoden tasolla. Niiden osuus oli hieman yli puolet toiminnan kuluista. Vuonna
2025 virasto joutui vähentyneen htv-määrän vuoksi tekemään työn ja tehtävien priorisointia. Hen-
kilöstön määrän todetaan olevan kriittisellä tasolla, tilanne heijastuu työkuormituksen ja näkyy tilas-
toissa muun muassa korkeina työaikasaldoina. Virastotalouden tiukasta talouskurista johtuva hen-
kilöstövoimavarojen niukkuus suhteessa toimintaan on merkittävä riski viraston toiminnalle. Osaavan
ja riittävän resurssin varmistaminen keskeisiin prosesseihin on tärkeää.

Virasto siirtyi uuden henkilöstötutkimuksen (Tutka-järjestelmä) käyttäjäksi vuonna 2025. Huolimatta
haasteellisesta vuodesta henkilöstön kokonaistyytyväisyys oli keväällä 2025 hyvällä tasolla (2,92).
Tilinpäätöksen mukaan osalla henkilöstöä on kuitenkin työkuorman vuoksi haasteita jaksamisen
suhteen, sillä tehtävät ovat osin lisääntyneet henkilöstömäärän supistumisen vuoksi. Toimenpiteillä
oli vaikutuksensa työhyvinvointiin ja henkilöstön henkisen kuormituksen lisääntymiseen. Sairauspoi-
ssaolojen määrä oli edellisvuotta alempi ollen 8,9 työpäivää/htv (10,2 työpäivää/htv), mutta korkeampi
kuin valtiolla keskimäärin (8,1 työpäivää/htv vuonna 2024). Haastavassa resurssitilanteessa on tär-
keää seurata henkilöstön hyvinvointia, jaksamista ja motivaatiota. Lisäksi viraston tulee seurata jat-
kuvan etätöiden vaikutuksia sekä sen yhteyttä sairaspöissaoloihin ja uupumiseen.

Virastolle vahvistettiin pitkään tavoitteena ollut henkilöstöohjelma (henkilöstöstrategia). Lisäksi virasto
muutti taloussuunnittelunsa ja johtamisensa raamipohjaiseksi.

Ministeriö on huolissaan kriittisten tehtävien resursoinnista ja henkilöstön jaksamisesta työpaineessa
ja kriisien keskellä. Koko virastoa koskevaa priorisointi- ja sopeuttamistyötä on jatkettava vuonna
2026.

Ministeriön kannanotto

- **Ministeriö pitää tärkeänä, että viraston johto kiinnittää erityistä huomiota henkilöstön
jaksamiseen sekä henkilöstön hyvinvoinnin ja henkilöstön kanssa käytävän vuoropu-
helun vahvistamiseen.**
- **Ministeriö pitää edelleen tärkeänä, että virasto etsii aktiivisesti keinoja turvata maksa-
javirastotehtävien ja muiden viraston toiminnan kannalta keskeisten tehtävien hoito.**
- **Viraston tulee edelleen kiinnittää huomiota sisäisen tiedonkulun ja yhteistyön varmis-
tamiseen eri linjojen, substanssiyksiköiden sekä taloushallinnon ja tietohallinnon vä-
lillä.**

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Tuloksellisuusraportointi on monipuolista ja asianmukaista. Viraston laskentatoimi on tuottanut
riittävät ulkoisessa ohjauksessa tarvittavat tiedot sekä talousarvioasetuksen (1243/1992) 63 ja 65
§:ssä edellytetyt tiedot. Ministeriö pitää hyvänä, että virasto on edelleen kehittänyt tilinpäätöksen ra-
kennetta, yhtenäisempää esitystapaa ja sisällön analyysia. Asiat on tilinpäätöksessä ilmaistu johdon-
mukaisesti ja avoimesti. Edelleen olisi kuitenkin hyvä kiinnittää huomiota asioiden priorisointiin, tii-
vistämiseen, esittämistapaan sekä tietojen oikeellisuuteen ja yhdenmukaisuuteen.

Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan virasto on noudattanut talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä. Ministeriö pitää tärkeänä, että virasto ottaa toiminnassa huomioon tilintarkastajien vuosiyhteenvedossa esittämät suositukset.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Viraston taloustilanne ja sopeuttamistarpeet (ml. pääministeri Orpon hallituksen sopeuttamistoimet) sekä siirtyvän määrärahan taso tulevat edelleen edellyttämään virastolta aktiivisia ja suunnitelmallisia sopeuttamistoimia.

Vuonna 2025 varauduttiin vastaanottamaan aluehallintovirastoista Ruokavirastoon siirtyvät ympäristöterveydenhuollon tehtävät sekä elinvoimakeskusten perustamiseen. Erityisesti tietojärjestelmiin tehtiin uudistusten edellyttämät muutokset. Näiden uudistusten vaikutuksia viraston toimintaan on hyvä seurata ja varautua tarvittaessa tekemään muutoksia. Virastoa koskettavat myös laajat EU:sta tulevat lisätehtävät, joita ovat kriittisen infrastruktuurin kriisinkestävyys (CER), kyberturvallisuus (NIS2) sekä EU:n metsäkatoasetus. Muutokset vaikuttavat etenkin henkilöstö- ja ICT-resurssien käyttöön virastossa. Uudistusten johdonmukainen läpivienti resurssien vähentyessä vaatii erityistä tarkkuutta ja toiminnan kehittämistä. Lisäksi viraston tulee ottaa huomioon talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjaus, että uusien velvoitteiden myötä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista.

Ruokaviraston toimeenpanotehtäviä ja tietojärjestelmäkehitystä ohjaa hyvin voimakkaasti kansallinen ja EU:n lainsäädäntö. Digitaalisten palvelujen ensisijainen tehtävä on varmentaa näiden lakisääteisten tehtävien toimeenpano. Ruokavirasto toimii EU:n maksajavirastona ja sen tietojärjestelmiä auditoidaan jatkuvasti EU:n maksajavirastovaatimusten osalta. Tietojärjestelmien kehittämisellä on merkittävä vaikutus yhteisen maatalouspolitiikan kansallisen toimeenpanon käynnistymiseen vuonna 2028 alkavalla kaudella. Viive toimeenpanon käynnistymisessä lisää riskiä rahoituskauden EU-saannon alitoteumaan. Ministeriö pitää tärkeänä, että vuonna 2028 alkavan rahoituskauden tietojärjestelmien kehittämiseen tarvittavat resurssit varmistetaan hyvissä ajoin. Samalla tulee myös varmistaa rahoituskauden 2023–2027 kehittämistoimiin riittävät resurssit.

Ruokaviraston toimintamääräraha on tulevina vuosina aleneva, ja kaikessa tekemisessä tulee tarkastella toiminnan kustannustehokkuutta ja resurssien kohdentamista digitaalisen kehittämisen osalta ydintehtäviin ja tulosoajauksessa annettuihin tavoitteisiin. Tietojärjestelmien kehittämishankkeiden osalta rahoitus on aiemmin pitkälti perustunut VM:n tuottavuusrahoitukseen, mikä myös on supistunut merkittävästi.

Tietojärjestelmien ylläpidon ja jatkuvan kehittämisen menojen kasvu on merkittävin yksittäinen viraston sopeuttamistarvetta lisäävä tekijä. Viraston tulee varautua myös tietojärjestelmien teknisen korjausvelan hoitamiseen. Ruokavirastossa on purettu useiden isojen hankkeiden toimesta (mm. VATI, ELTE, Uusi nautarekisteri) historian painolastina tullutta tietojärjestelmiin kohdentuvaa teknistä korjausvelkaa, mutta sitä on syntynyt myös Ruokaviraston aikana toimintamäärärahan vähyyden, resurssipulan ja tekemisen priorisoinnin takia.

Virastolla on mahdollisuus varautua ja reagoida ajoissa korjausvelkaan pidemmän tähtäimen tietojärjestelmien kehittämisen tieläällä, jossa on huomioitu tietojärjestelmien elinkaarien tilanne, erityisesti teknisen elinkaarensa päässä olevien tietojärjestelmien osalta.

Ministeriö pitää tärkeänä, että virasto edelleen jatkaa vaihtoehtoisten rahoituslähteiden ja toimintamallien valmistelua, joilla varmistettaisiin kehittämishankkeiden ja ylläpidon rahoitus.

Ministeriö pitää tärkeänä, että Ruokavirasto kiinnittää erityistä huomiota toiminnan suunnittelussa tehtävien priorisointiin ja riskienarviointiin suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin, myös viraston ohjatessa muuta hallintoa. Samalla tulisi arvioida nykyisten Oiva-valvontakäytäntöjen kuormittavuutta niin valvojille kuin valvottaville, jotta valvontakäytäntien kesto voisi lyhentyä. Muutosten läpivienti on tärkeä toteuttaa aidosti osallistavalla johtamisella ja huomioimalla henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin turvaaminen. Myös joustavuutta henkilöresurssien käytössä yli viraston sisäisten organisaatorajojen tulee kehittää edelleen.

Ministeriö pitää tärkeänä, että tilintarkastajien, todentamisviranomaisen ja muiden tarkastuselinten sekä tehtyjen tietojärjestelmäselvitysten suositukset otetaan toiminnassa sekä tietojärjestelmien kehittämisessä huomioon ja korjataan havaitut puutteet. Lisäksi tulee huomioida viraston digitalisaation johtamisen ja kehittämisen kokonaisarviointiin havainnot ja kehittämis ehdotukset sekä laatia niiden pohjalta toimeenpanosuunnitelma.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö jatkaa hallinnonalan tulosohjausprosessin yleistä kehittämistä sekä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa viraston tulossopimusprosessin kehittämistä. Ministeriö teettää yhteistyössä Ruokaviraston kanssa ulkopuolisen arvioinnin Ruokaviraston digitaalisten palvelujen kehittämisen ja ylläpidon organisoinnin, arkkitehtuurin ja johtamisjärjestelmän nykytilasta (vahvuudet, heikkoudet) sekä mahdollisuuksista tehostaa toimintaa, lisätä joustavuutta ja vahvistaa organisaation kyvykkyyttä toimia vähenevien resurssien toimintaympäristössä.

Ministeriö seuraa yhdessä Ruokaviraston kanssa viraston tulosohjausprosessin, tietojärjestelmien sekä talouden suunnittelu- ja seurantamallien toimivuutta. Lisäksi ministeriö seuraa ja osallistuu tarvittaessa viraston tehtävien priorisointia sekä IT-toiminnan kehittämistä ja suunnittelua koskevien linjausten valmisteluun. Ministeriö edistää lisäksi omalta osaltaan digitalisaatiokehityksen kannalta tärkeitä yhteentoimivuuden ja poikkihallinnollisten toimintamallien kehittämisen prosesseja. Ministeriö seuraa yhdessä Ruokaviraston kanssa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden kehittymistä. Seurannasta saadut tiedot pyritään mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon 1.1.2027 voimaan tulevan maksuasetuksen valmistelussa.

Kansliapäällikkö

Pekka Pesonen

Osastopäällikkö

Minna-Mari Kaila

Jakelu Ruokavirasto

Tiedoksi Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM/osastot sekä erillisyyksiköt
MMM/ohjaus-, talous- ja suunnitteluyksikkö (OTS)

VN/7002/2026-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: